

UCHWAŁA Nr XLI/318/10
Rady Miejskiej we Włoszczowie
z dnia 28 stycznia 2010 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Włoszczowa na lata 2010 -2017

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 15, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z 2002r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457 oraz z 2006r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337; z 2007r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458 oraz z 2009r. Nr 52, poz. 420) oraz 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362) Rada Miejska **uchwala**, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Włoszczowa na lata 2010- 2017, której tekst stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2 Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Włoszczowa.

§ 3 Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

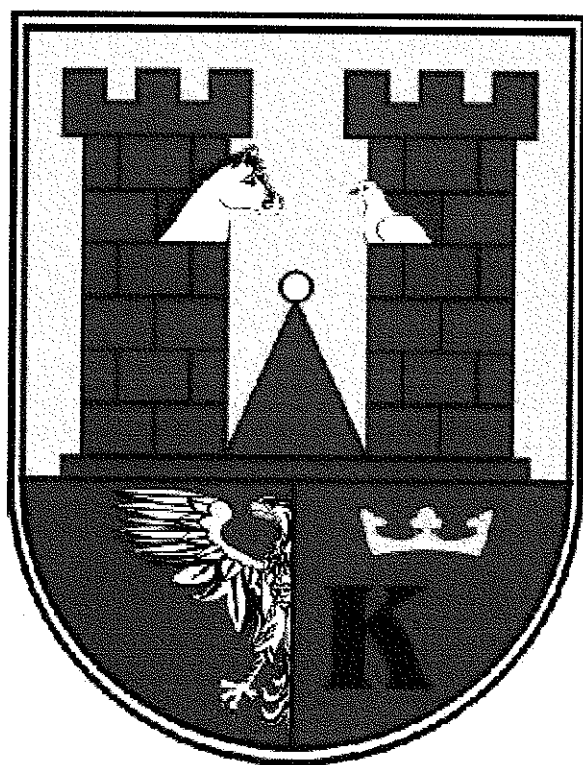
PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ

Stanisław Nowak

Uzasadnienie

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Konieczność podjęcia uchwały dotyczącej przyjęcia strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej.

**GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA LATA 2010 – 2017**

Włoszczowa 2009

1. Wstęp

Jednym z ważniejszych zadań samorządu gminnego jest stworzenie jak najlepszych warunków rozwoju gospodarczego oraz dążenie do poprawy warunków życia mieszkańców gminy.

Proces zarządzania gminą, w szczególności w aspektach jej rozwoju, musi mieć charakter aktywny i być nastawiony na kreowanie przyszłości, a więc winien być oparty na podejściu strategicznym.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362) nałożyła na gminy obowiązek opracowania i realizowania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma w założeniach pełnić rolę schematu integrującego działania poszczególnych uczestników życia społecznego w gminie. Podstawową funkcją strategii jest z jednej strony - dostarczanie podmiotom polityki społecznej oraz mieszkańcom informacji o długookresowych uwarunkowaniach rozwoju infrastruktury społecznej, natomiast z drugiej strony - deklaracją i zobowiązaniem władz gminy do podjęcia określonych przedsięwzięć i działań.

W tym kontekście strategia wskazuje cele, ich hierarchię, możliwości realizacji tych celów, jak też narzędzia i instrumenty stosowane w procesie wdrażania kolejnych działań. Jest także programem rozwoju, który formułuje cele długofalowe i sposoby ich realizacji, ustala hierarchię, podporządkowuje działania doraźne celom długofalowym. Strategia ma charakter partnersko - społeczny. Określa kierunki i granice działań władz oraz udział innych partnerów.

Będzie stale aktualizowana i korygowana.

Opracowana strategia umożliwi wyłonienie głównych celów i kierunków polityki społecznej, podporządkuje działania doraźne działaniom długofalowym z wykorzystaniem silnych stron i szans rozwojowych, a kompensowanie słabych stron i zagrożeń. Pozwoli ona na lepsze zagospodarowanie zasobów ludzkich, sprzętowych, obiektów, środków finansowych i wiedzy oraz zwiększy szanse na pozyskanie dodatkowych, zewnętrznych źródeł finansowania dla poszczególnych działań polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w celu poprawy funkcjonowania tej części społeczności lokalnej, która jest zagrożona wykluczeniem społecznym.

Do współpracy nad opracowaniem strategii zaproszeni zostali przedstawiciele gminnych

instytucji i jednostek realizujących swoje zadania na rzecz społeczności lokalnej. W pracach nad opracowaniem strategii wzięli udział przedstawiciele reprezentujący:

- Zespół Kuratorski Służby Sądowej,
- Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie,
- Grupa AA „Płomień”,
- Koło Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta,
- Stowarzyszenie Społeczne Porozumienie Samorządowe RAZEM,
- Stowarzyszenie „Stop Podziałom”,
- Stowarzyszenie „Arka Noego”,
- Zespół Placówek Oświatowych nr 2,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3,
- Stowarzyszenie Obywatelskie Ziemi Włoszczowskiej,
- Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Włoszczowskiej.

2. Diagnoza Gminy Włoszczowa

Diagnoza problemów społecznych Gminy Włoszczowa opracowana została na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Urzędu Gminy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Poradni Zdrowia Psychicznego i Poradni Leczenia Uzależnień, Powiatowej Komendy Policji.

2.1. Struktura terytorialna

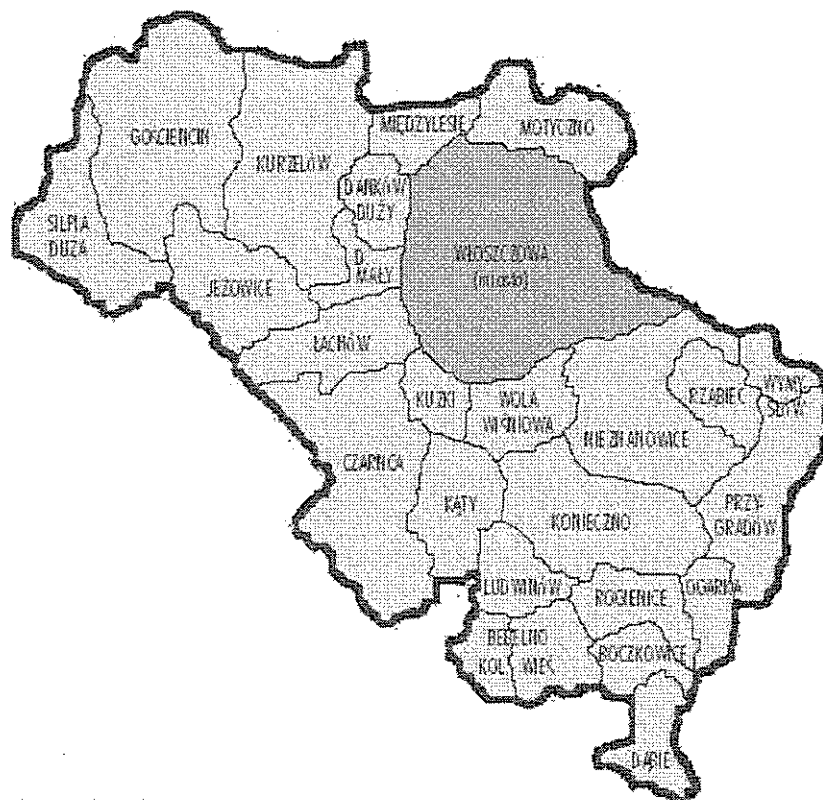
Gmina Włoszczowa znajduje się na terenie województwa świętokrzyskiego. Sąsiaduje ona:

- od północy z Gminą Kluczewsko,
- od północnego-wschodu z Gminą Krasocin,
- od południa z Gminą Radków,
- od południowego-zachodu z Gminą Secemin,
- od wschodu z Gminą Małogoszcz (Powiat Jędrzejowski),
- od zachodu z Gminą Koniecpol (Powiat Częstochowski - Województwo Śląskie)
- od zachodu z Gminą Żytno (Powiat Radomszczański - Województwo Łódzkie)

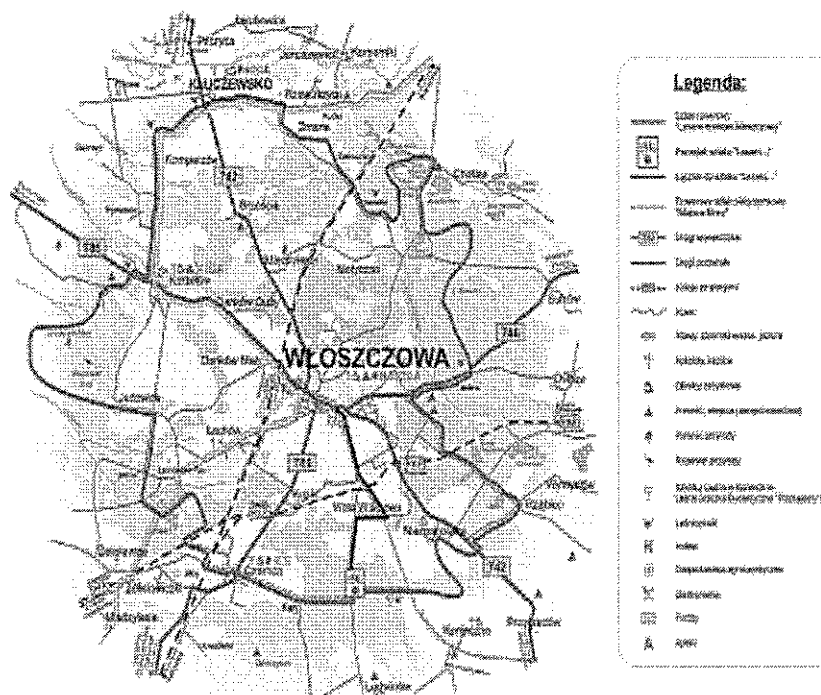
Jej powierzchnia obejmuje ponad 25 372 ha, z czego około 39% stanowią obszary leśne. Powierzchnia użytków rolnych to 13 020 ha, z czego 9 169 ha przypada na grunty orne; 170 ha na sady; 2 698 ha na łąki i 983 ha na pastwiska. Samo miasto odznacza się malowniczym

usytuowaniem w północnej części Niecki Nidziańskiej i jest także siedzibą starostwa.

W skład gminy wchodzi sołectwa: Silpia Duża, Gościencin, Kurzelów, Jeżowice, Międzylesie, Danków Duży, Danków Mały, Łachów, Czarnca, Kąty, Kuzki, Motyczno, Wola Wiśniowa, Nieznanowice, Konieczno, Ludwinów, Bebelno Wieś, Bebelno Kolonia, Rogienice, Boczkowice, Dąbie, Ogarka, Przygradów, Rzębiec, Wymysłów.

Głównym węzłem drogowym w gminie jest miasto Włoszczowa. Jest to węzeł dróg wojewódzkich o znaczeniu regionalnym, który stanowią następujące drogi wojewódzkie:

- Wojewódzka nr 742 Przyglów – Przedbórz – Włoszczowa – Nagłowicie, łączy gminę z Piotrkowem Trybunalskim i Jędrzejowem,
- Wojewódzka nr 785 Ciężkowice – Żytno – Włoszczowa, łącząca gminę z Radomskiem,
- Wojewódzka nr 786 Częstochowa – Koniecpol – Włoszczowa – Łopuszno, łącząca Częstochowę z Kielcami,

Łączna długość odcinków **dróg wojewódzkich** na obszarze gminy wynosi – 30,60 km.

Na terenie gminy znajduje się również 18 **dróg powiatowych** o łącznej długości 100,7 km.

Łączna długość **dróg gminnych** to 66,49 km, z czego na teren miasta Włoszczowa przypada 17,69 km. Pozostałe 48,8 km to drogi położone na terenie sołectw gminy.

Na **transport kolejowy** w Gminie Włoszczowa składa się linia kolejowa o znaczeniu międzyregionalnym tj. Centralna Magistrala Kolejowa (CMK), która przebiega przez środek gminy z północnego – wschodu na południowy – zachód, od strony zachodniej miasta Włoszczowa. Linia stanowiąca obiekt będący w zasobach kolejnictwa Unii Europejskiej aktualnie dostosowana jest do kursowania pociągów z prędkością od 200 do 250 km/h. Według ustaleń Unii Europejskiej stanowić ma w przyszłości połączenie państw skandynawskich z państwami leżącymi na południu Europy. Natomiast w skali kraju, jak również dla Włoszczowy, gdzie znajduje się przystanek, stanowi najdogodniejsze połączenie Warszawy z Katowicami, a także z Krakowem i Zakopanem. Obecnie pociągi kursują z prędkością 90 km/h – 120 km/h.

Drugą linią kolejową, zelektryfikowaną i dwutorową podobnie jak linia CMK, jest linia kolejowa Kielce – Częstochowa ze stacją we Włoszczowie i przystankiem w Czarnicy.

Na obszarze Miasta i Gminy Włoszczowa funkcjonują trzy niezależne **systemy wodociągowe**:

- Wodociąg komunalny Włoszczowa zaopatruje w wodę odbiorców na terenie miasta Włoszczowa oraz miejscowości: Kuzki, Podlipie i Wola Wiśniowa, Czarncza, Knapówka, Kąty, Mościska.
- Wodociąg grupowy Danków Mały zaopatrujący w wodę miejscowości: Danków Mały, Danków Duży, Kurzelów i Łachów.
- Wodociąg grupowy Konieczno- Dąbie zaopatruje w wodę miejscowość Konieczno, Ogarka, Boczkowice, Rogienice, Dąbie, Podłazie, Bebelno Ludwinów.

Eksploatacją systemów wodociągowych eksploatowanych na terenie miasta i gminy Włoszczowa zajmuje się Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji.

Na terenie gminy zlokalizowane są trzy **oczyszczalnie ścieków**. Największą z nich jest komunalna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana we Włoszczowie przy ul. Wiejskiej. Jest to oczyszczalnia mechaniczno- biologiczna, wyposażona w pompownię ścieków surowych, kratę z piaskownikiem, osadnik, reaktor biologiczny, stację odwadniania i pompownię. Maksymalna przepustowość oczyszczalni wynosi 4000 m³/dobę. Ścieki przetworzone przez komunalną oczyszczalnię ścieków są odprowadzane do rzeki Czarna Struga. Dodatkowo na terenie gminy zlokalizowane są dwie oczyszczalnie ścieków obsługujące zakłady produkcyjne. Są to mechaniczno- biologiczne oczyszczalnie ścieków działające przy OSM we Włoszczowie i przy przedsiębiorstwie STOLBUD Włoszczowa.

Oczyszczalnia Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej ma wydajność 435 m³/dobę. Oczyszczalnia STOLBUDU składa się ze studzienki z koszem, rowów utleniających i przepompowni. Wydajność maksymalna oczyszczalni to 150 m³/dobę.

W gminie jest zarejestrowanych około **1500 podmiotów gospodarczych** głównie o charakterze usługowym i handlowym. Większe zakłady pracy działające na terenie Włoszczowy to:

- Zakład Stolarstwa Budowlanego STOLBUD SA
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska,
- Zakład Produkcji Urządzeń Elektrycznych ZPUE S.A
- STRUNOBET-MIGACZ Sp. z o.o.
- Effector S.A.

2.2.Struktura demograficzna

Gmina Włoszczowa liczy ok 20.599 mieszkańców, z czego na miasto przypada 10.883 osób, a na sołectwa - 9 716 osób.

Tabela 1

Liczba ludności w latach 2006 - 2008

	2006	2007	2008
Miasto	10 920	10 934	10.883
Teren wiejski	9 793	9 759	9 716
Razem	20 713	20 693	20 599

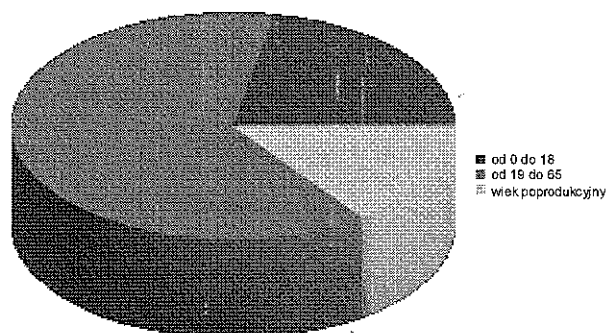
Dane z Ewidencji Ludności w Urzędzie Gminy Włoszczowa

Tabela 2

Struktura wiekowa ludności w roku 2008

	MIASTO	WIEŚ	RAZEM	%
Liczba ludności	10.883	9.716	20.599	100,00
Od 0 do 18 lat	2170	2 222	4 392	22,04
Od 19 do 65 lat	7 321	5 750	13071	62,92
Wiek poprodukcyjny	1 392	1 744	3 136	15,04

Dane z Ewidencji Ludności w Urzędzie Gminy Włoszczowa

Z przedstawionej w tabeli i na wykresie struktury wiekowej wynika, że najliczniejszą grupą stanowią osoby w wieku produkcyjnym 62.92% ogółu mieszkańców, następną grupę stanowią dzieci i młodzież 22,04%, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 15,04 % ogółu ludności.

2.3. Przyrost naturalny

Tabela 3

LATA	LICZBA URODZEŃ NA TERENIE GMINY	LICZBA ZGONÓW NA TERENIE GMINY
2006	196	140
2007	201	103
2008	196	102

Dane z Ewidencji Ludności w Urzędzie Gminy Włoszczowa

Z przedstawionych danych wynika, że liczba urodzeń przewyższa liczbę zgonów. Liczba urodzeń w analizowanym okresie utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast w ostatnich dwóch latach lekko zmalała liczba zgonów.

3. Infrastruktura społeczna

3.1. Szkolnictwo

Na terenie Gminy Włoszczowa funkcjonują następujące instytucje oświatowe:

- Zespół Placówek Oświatowych nr 1 we Włoszczowie w skład którego wchodzi placówki oświatowe:
 - Szkoła Podstawowa nr 1 z filią w Łachowie,
 - Publiczne Gimnazjum nr 1 we Włoszczowie,
 - Przedszkole Samorządowe w Łachowie.
- Zespół Placówek Oświatowych nr 2 we Włoszczowie w skład którego wchodzi placówki oświatowe:
 - Szkoła Podstawowa nr 2 we Włoszczowie,
 - Publiczne Gimnazjum nr 2 we Włoszczowie.
- Zespół Placówek Oświatowych w Koniecznie w skład którego wchodzi placówki oświatowe:
 - Szkoła Podstawowa w Koniecznie,
 - Publiczne Gimnazjum w Koniecznie.
- Zespół Placówek Oświatowych w Bebelnie w skład którego wchodzi placówki oświatowe:
 - Szkoła Podstawowa w Bebelnie,
 - Przedszkole Samorządowe w Bebelnie.
- Szkoła Podstawowa w Czarncy.

➤ **Zespół Placówek Oświatowych w Kurzelowie w skład którego wchodzi placówki oświatowe:**

- Szkoła Podstawowa w Kurzelowie z filią w Silpii,
- Publiczne Gimnazjum w Kurzelowie,

➤ **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1.**

➤ **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2.**

➤ **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3.**

➤ **Zakład Doskonalenia Zawodowego.**

➤ **Samorządowe Przedszkole nr 1 we Włoszczowie.**

➤ **Samorządowe Przedszkole nr 2 we Włoszczowie.**

➤ **Samorządowe przedszkole nr 3 we Włoszczowie.**

➤ **Samorządowe Przedszkole w Koniecznie.**

➤ **Samorządowe Przedszkole w Kurzelowie.**

➤ **Przedszkole w Woli Wiśniowej.**

Do przedszkoli uczęszcza 470 dzieci, do szkół podstawowych 1244, do gimnazjów 822, a do szkół ponadgimnazjalnych 1938 młodzieży.

Na terenie gminy działa jedna **światlica środowiskowa przy Zespole Placówek Oświatowych nr 1** oraz **światlica środowiskowa przy Ośrodku Pomocy Społecznej** skupiająca 20 dzieci.

W mieście działają dwa internaty przy ZSP nr 2 i ZSP nr3.

W ramach systemu szkolnictwa działa **Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna**, która rocznie obejmuje opieką ok. 500 dzieci i młodzieży z terenu gminy. W 2008 roku Poradnia wydała 45 orzeczeń dla dzieci i młodzieży z terenu gminy w tym:

- 22 orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego,
- 23 orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego.

Poradnia prowadzi również następujące formy pomocy:

- programy socjoterapeutyczne dla młodzieży szkół średnich,
- zajęcia warsztatowe dotyczące m. in. :zastępowania zachowań agresywnych zachowaniami powszechnie akceptowanymi - TZA-ART., profilaktyka uzależnień, - praca z uczniem zdolnym,
- programy profilaktyczno- wychowawcze,
- terapia dla dzieci ze specyficznymi zaburzeniami typu dyslektycznego,
- prelekcje, konsultacje dla rodziców, uczniów i nauczycieli z placówek oświatowych z gminy Włoszczowa.

3.2. Kultura i sport

Znaczny udział w kształtowaniu życia społecznego mają placówki prowadzące działalność w zakresie rozpowszechniania kultury. Na terenie gminy funkcjonują dwa **Domy Kultury** – we Włoszczowie i Kurzelowie, **Biblioteka Publiczna** z siedmioma filiami, **Ośrodek Sportu i Rekreacji**, **Stadion Sportowy**, **Centrum Kulturalno- Rekreacyjne**. W przyszłym roku ma zostać oddany do użytku basen, obecnie w budowie.

3.3. Ochrona zdrowia

Dostęp do usług w zakresie świadczeń zdrowotnych zapewniają mieszkańcom gminy:

- **Zespół Opieki Zdrowotnej** z 15 poradniami specjalistycznymi i szpitalem,
- Niepubliczna Przychodnia **Novomed**,
- Niepubliczna Przychodnia **Caritas** Diecezji Kieleckiej,
- Niepubliczna Przychodnia „**Nowe Życie**”.

3.4. Pomoc społeczna

Instytucje zajmujące się opieką i pomocą na terenie gminy to:

- **Ośrodek Pomocy Społecznej** w strukturach ośrodka działa;
 - **Stołówka im. św. Brata Alberta**,
 - **Noclegownia** dla bezdomnych,
 - **Środowiskowy Dom Samopomocy**- dzienny ośrodek dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - **Usługi Opiekuńcze**,
 - **Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze**,
 - **Świetlica środowiskowa**,
 - **Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego**.
- **Dom Pomocy Społecznej** dla kobiet i mężczyzn z zaburzeniami psychicznymi, w którym przebywało na dzień 31.12.2008r. 119 pensjonariuszy w tym 5 mężczyzn
- **Rodzinny Dom Dziecka**, zapewniający opiekę 6 dzieciom.

Ośrodek Pomocy Społecznej we Włoszczowie zatrudnia 37 osób w tym 10 pracowników socjalnych i 7 opiekunek sprawujących pomoc w miejscu zamieszkania osób starych i niepełnosprawnych.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej należy:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania

problemów alkoholowych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,

2. sporządzenie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,
3. udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
9. opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
10. praca socjalna,
11. dożywianie dzieci,
12. sprawienie pogrzebu, w tym bezdomnym,
13. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w tym domu,
14. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie,
15. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych
16. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ,

Do zadań własnych gminy należy:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających

z rozeznania potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

5. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Oprócz zadań własnych Ośrodek Pomocy Społecznej wykonuje zadania zlecone przez administrację rządową do których należy:

1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy,
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Pomoc społeczna jest jedną z wielu dziedzin współtworzących rzeczywistość społeczną. Jest działalnością instytucji państwowych i społecznych, która umożliwia i ułatwia zaspokojenie podstawowych potrzeb osobom i rodzinom niezdolnym do uczynienia tego samodzielnie. Dla pomocy społecznej nie jest sprawą najistotniejszą przyczyna tego, że członek społeczeństwa bądź rodzina nie może zaspokoić swoich potrzeb. Jest to natomiast sygnał do podjęcia działań, ponieważ w przypadku niedostosowania społecznego, choroby, problemów, gdy człowiek nie daje sobie rady, konieczne jest udzielenie mu pomocy z zewnątrz.

Ustawa o pomocy społecznej reguluje szereg zadań dotyczących pomocy społecznej, polityki prorodzinnej oraz wspierania najsłabszych grup społecznych. Zadania w tym zakresie na szczeblu gminy realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej. W wykonywaniu ustawowych zadań OPS współpracuje z innymi placówkami o charakterze społecznym.

Do diagnozy problemów społecznych wykorzystane zostały dane ujęte w sprawozdaniach Ośrodka Pomocy Społecznej.

Przeprowadzona analiza danych pozwala ocenić:

- jakiego rodzaju wsparcie świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej,
- jakie kategorie problemów społecznych najczęściej determinują zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- w jakich miejscach ogniskują się problemy społeczne wyrażone realnym zapotrzebowaniem na wsparcie.

Dane ujęte w poniższych tabelach obrazują realizację zadań z zakresu pomocy społecznej

i jednocześnie wskazują na szereg istotnych problemów występujących na terenie gminy.

Tabela nr 4

Liczba osób korzystających ze świadczeń OPS w roku 2008

LICZBA OSÓB	ZASIŁKI OKRESOWE	ZASIŁKI STAŁE	ZASIŁKI CELOWE	DOŻYWIANIE	
				MIASTO	WIEŚ
1229	277	125	433	478	676

Zasiłek okresowy może być przyznany osobom i rodzinom między innymi ze względu na bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę.

Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub pozostającej w rodzinie, niezdolnej do samodzielnego zaspokojenia podstawowych potrzeb z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek celowy przyznaje się w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb, w szczególności na pokrycie kosztów opłat, leków, leczenia, remontu mieszkania, opału, odzieży, kosztów pogrzebu. Zasiłek celowy można przyznać również osobom które w wyniku zdarzenia losowego, żywiołowego lub ekologicznego, poniosły straty.

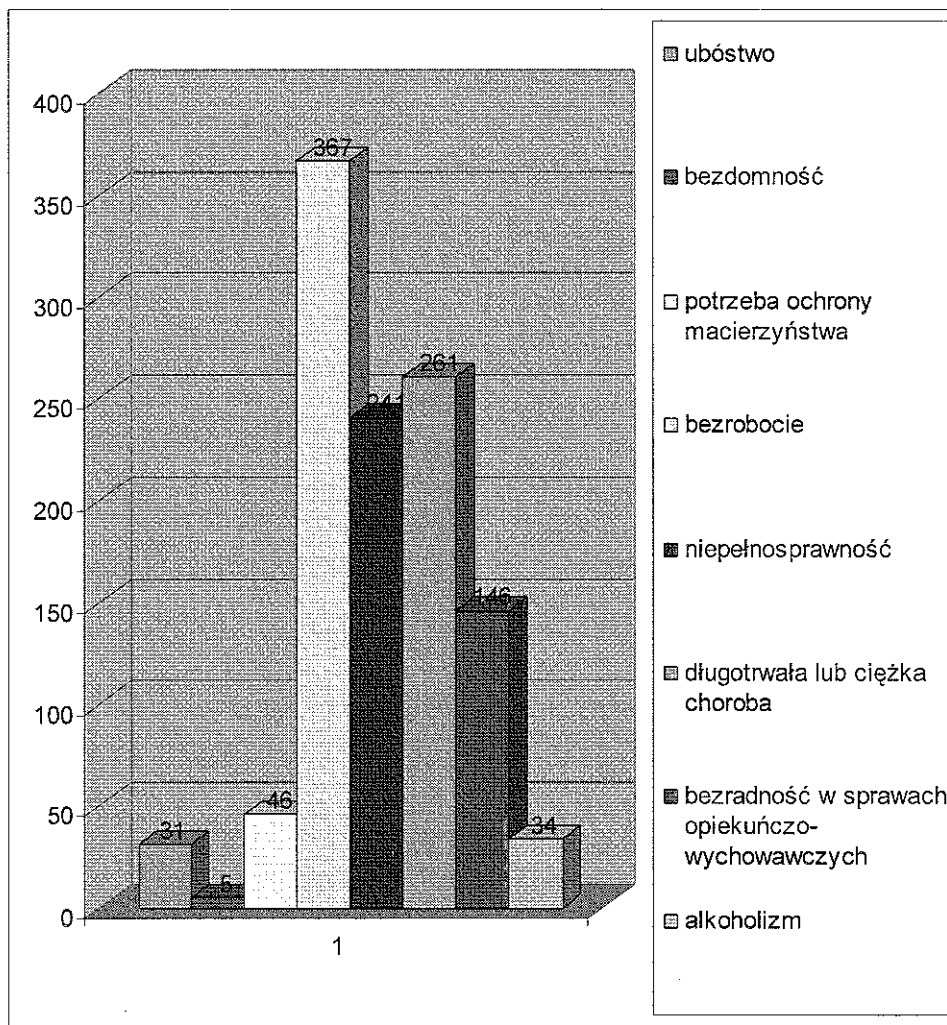
Najczęściej o pomoc zwracają się rodziny, w których występuje:

- długotrwałe bezrobocie
- długotrwała i przewlekła choroba
- przemoc fizyczna i psychiczna
- uzależnienie od alkoholu i innych środków psychoaktywnych
- nieletnia matka
- bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela nr 5

Powody przyznania pomocy

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	w tym NA WSI	
UBÓSTWO	31	22	92
SIEROCTWO	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	5	0	7
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	46	33	277
WIEŁODZIETNOŚĆ	41	29	254
BEZROBOCIE	367	175	1241
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	241	93	646
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	261	155	801
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCH. I PROWADZENIA GOSP. DOMOWEGO	146	95	741
W tym RODZINY NIEPEŁNE	59	32	198
W tym RODZINY WIEŁODZIETNE	92	65	570
PRZEMOC W RODZINIE	7	3	22
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDZMI	0	0	0
ALKOHOLIZM	34	13	93
NARKOMANIA	0	0	0
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	11	3	19
BRAK UMIEJĘTNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA MŁODZIEŻY OPUSZCZAJĄCEJ PLACÓWKI OPIEK.- WYCH.	0	0	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY	0	0	0
ZDARZENIA LOSOWE	5	2	16
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0

Z przedstawionego wyżej zestawienia wynika, że najczęściej po pomoc zwracają się rodziny w których przebywają osoby niepełnosprawne, długotrwale lub ciężko chore, w sumie udzielono pomocy 502 takim rodzinom w których przebywało 1447 osób.

Na drugim miejscu pod względem przyznawanej pomocy jest grupa osób bezrobotnych – 367 rodzin z 1241 osobami w rodzinach.

Kolejna grupa korzystająca z pomocy to rodziny wykazujące się bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 146 rodzin z 741 osobami w rodzinie a także tam gdzie istnieje potrzeba ochrony macierzyństwa – 46 rodzin z 277 osobami w rodzinie.

Następna kategoria to rodziny, w których istnieje problem alkoholowy -34 rodziny z 93 osobami i korzystające z pomocy z powodu ubóstwa 31 rodzin z 92 osobami.

Tabela nr 6**Typy rodzin objętych pomocą społeczną**

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
RODZINY OGÓŁEM	684	2198
O liczbie osób 1	216	216
2	83	166
3	95	285
4	101	404
5	90	450
6 i więcej	99	677
RODZINY Z DZIEĆMI OGÓŁEM	369	1725
O liczbie dzieci 1	122	423
2	133	595
3	66	354
4	32	204
5	3	20
6	8	68
7 i więcej	5	61
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM	98	302
O liczbie dzieci 1	44	88
2	30	92
3	13	59
4 i więcej	11	63
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓŁEM	163	370
O liczbie osób 1	74	74
2	36	72
3	27	81
4 i więcej	26	143

Z powyższej tabeli wynika, że z pomocy ośrodka w 2008 roku skorzystały 684 rodziny w tym z dziećmi 468. Sporą grupę korzystających z pomocy stanowi grupa emerytów i rencistów – 163 rodziny co świadczy o tym, że kwestia ludzi starszych stanowi problem gminy.

3.5. Organizacje pozarządowe

Stowarzyszenia i organizacje zajmujące się wsparciem osób niepełnosprawnych i potrzebujących, udzielające pomocy mieszkańcom i instytucjom, działające na terenie gminy Włoszczowa to m.in.:

- Klub AA „Płomień”,
- Koło Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta.
- Stowarzyszenie „Wspólny Cel”,
- Stowarzyszenie „Bezpieczny Powiat”,
- Stowarzyszenie Pomocy „Arka Noego”,
- Włoszczowskie Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej,
- Świętokrzyski Klub „Amazonki”.

W mieście funkcjonuje także szereg instytucji m. in, **Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Powiatowa Policji, Sanepid, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Bank PKO, Bank Spółdzielczy, Bank Gospodarki Żywnościowej, Ekspozytura Banku Zachodniego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Urząd Skarbowy, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.**

Z powyższego zestawienia wynika, że infrastruktura gminy jest szeroko rozwinięta. Na terenie miasta i w okolicy funkcjonuje szereg instytucji, organizacji i placówek, które stanowią materialną podstawę przekazu usług socjalnych, edukacyjnych i kulturalnych.

4. Dominujące problemy społeczne gminy Włoszczowa

4.1 Bezrobocie

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu.

Pod pojęciem bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nie prowadzącą działalności gospodarczej i nie wykonującą innej pracy zarobkowej. Jest to szeroka definicja, natomiast wąską stosują państwowe Urzędy Pracy i tak w rozumieniu zapisów Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, bezrobotną jest osoba, która:

- ukończyła 18 lat,
- nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn,
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez **PUP**,
- jest zameldowana lub pozostaje w naszym kraju legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany.

Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenie ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długotrwałe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia bezrobotnego i jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. Najbardziej dramatyczną sytuację mają rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich zarobków, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz całej rodziny.

Z powodu bezrobocia na terenie gminy w roku 2008 r. **Ośrodek Pomocy Społecznej** udzielił pomocy 367 rodzinom z 1241 osobami w rodzinie.

Pogorszenie warunków funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo - wychowawczymi, przemocą, zanikiem autorytetu rodzicielskiego, alkoholizmem, zachowaniami patologicznymi i może prowadzić do rozpadu rodziny. Pojawia się groźba przejmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Duża grupy bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej wymusza konieczność dostosowania form działania do potrzeb.

Dominującą formą pomocy są świadczenia pieniężne oraz żywność. Podstawowe znaczenie nabierają jednak inne formy pomocy zorientowane na planowanie nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontaktu socjalnego, która pozwala na to, by pomoc – jej forma, wysokość i okres świadczeń - uzależniona była od aktywności bezrobotnego i jego rodziny. W związku z taką koncepcją Ośrodek Pomocy realizuje wieloletni projekt systemowy **„Wykorzystaj szansę”** współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej, Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez Ośrodki Pomocy Społecznej. W ramach projektu klienci mają możliwość zdobywania nowych umiejętności zawodowych, kontynuowanie nauki w szkole średniej oraz

policealnej. Ponadto uczestnicy mają możliwość udziału w warsztatach integracyjnych oraz zajęciach w **Klubie Integracji Społecznej**, co pozytywnie wpływa na poprawę relacji wewnątrzrodzinnych.

W **Powiatowym Urzędzie Pracy** w roku 2008 zarejestrowanych było na terenie gminy Włoszczowa 1204 osób bezrobotnych w tym 690 kobiet.

Tabela 7

BEZROBOTNI	LICZBA OGÓŁEM	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
Do 25 r. ż.	246	141	105
Długotrwale bezrobotni	699	466	233
Powyżej 50 r. ż.	252	99	153
Bez kwalifikacji zawodowych	343	208	135
Bez doświadczenia zawodowego	402	268	134
Bez wykształcenia średniego	585	271	314
Samotnie wychowujący dziecko do 18 r. ż.	44	38	6
Którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia	10	0	10
Niepełnosprawni	23	12	11
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	146	146	0

Dane z PUP we Włoszczowie

Z przedstawionej tabeli wynika, że więcej jest bezrobotnych kobiet. Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne, nie posiadające kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Dużą grupę stanowią kobiety, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia.

4.2. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej - niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji.

Osobą niepełnosprawną jest taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na 2 podstawowe grupy: osoby niepełnosprawne prawnie, czyli te, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony oraz osoby niepełnosprawne biologicznie tj. takie, które nie posiadają

orzeczenia, ale odczuwają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Tabela nr 8

Wydane orzeczenia przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

	2006 r.	2007 r.	2008 r.
Orzeczenie o niepełnosprawności /do 16 roku życia	128	114	137
Orzeczenie o niepełnosprawności po 16 r.ż. Stopień lekki	101	90	112
Stopień umiarkowany	107	118	127
Stopień znaczny	67	65	81

Dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Z danych uzyskanych z **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie** we Włoszczowie wynika, że w liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wzrosła nieznacznie w 2008 roku co sugeruje wzrost populacji osób niepełnosprawnych na terenie gminy.

Natomiast według danych **Ośrodka Pomocy Społecznej** na terenie gminy w 2008 r. z powodu niepełnosprawności udzielono pomocy dla 241 osób, a z przyczyn długotrwałej choroby dla 261 osób.

Na terenie gminy opieką nad osobami niepełnosprawnymi zajmuje się m. in. **Ośrodek Pomocy Społecznej**, w którego strukturach działa **Środowiskowy Dom Samopomocy** - dzienny ośrodek dla 25 osób z zaburzeniami psychicznymi, oferujący uczestnikom ofertę różnorodnych form terapii: plastyczną, kulinarną, muzyczną, ergoterapię, zajęcia ruchowe i rehabilitacyjne, a także **Punkt Usług Specjalistycznych** obejmujący opieką 15 osób niepełnosprawnych w ich środowisku rodzinnym.

Inne instytucje udzielające pomocy niepełnosprawnym i chorym to **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Zdrowia Psychicznego**, w której w 2008 r. zarejestrowano 355 osób a także **Dom Pomocy Społecznej** dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Dla dzieci niepełnosprawnych edukacja w środowisku szkolnym jest umożliwiona poprzez utworzenie klas integracyjnych. Klasy takie funkcjonują w Zespole Placówek Oświatowych nr 1 i nr 2 oraz w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3.

Wśród osób niepełnosprawnych bardzo liczną grupę stanowią osoby z zaburzeniami psychicznymi. Osoby te wymagają wszechstronnej, fachowej pomocy oraz szczególnego,

indywidualnego podejścia.

Konieczność podejmowania działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi wskazuje art. 3 oraz art. 7 ust. 2 Deklaracji Praw Człowieka i Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Art.3 „ Zapobieganie chorobom i zaburzeniom psychicznym oraz organizacja opieki nad chorym wymaga współpracy międzyrządowych, rządowych, pozarządowych instytucji w dziedzinie zdrowia , nauki, pomocy społecznej i edukacji. Współpraca tego rodzaju wymaga zaangażowania społeczności lokalnych a także udziału profesjonalnych i stowarzyszeń na rzecz zdrowia psychicznego(...)”

Art. 7 ust.3 „Wszelkie władze publiczne powinny uznać obowiązek zajmowania się istotnymi problemami społecznymi z uwzględnieniem ich aspektów zdrowotnych, a w szczególności zaś aspektów odniesionych do zdrowia psychicznego; przede wszystkim zaś powinny podejmować działania profilaktyczne w warunkach zagrożenia dla zdrowia psychicznego”.

Dostrzeganie i sposób rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych zależy od wielu czynników. Istotny jest ogólny poziom społeczno - ekonomiczny gminy, jej struktura, rozeznanie potrzeb osób niepełnosprawnych i miejsce tych potrzeb w hierarchii innych ważnych spraw społeczności.

Obserwacja sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie gminy wskazuje, że spora część tych osób wymaga pomocy w zakresie samodzielnego funkcjonowania, jest potrzeba opieki w środowisku rodzinnym oraz poprzez wszechstronną, zintegrowaną działalność odpowiednich instytucji.

4.3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Jednym z głównych uzależnień z którym spotykamy się na terenie naszej gminy jest alkoholizm.

Alkoholizm to jeden z dominujących problemów w obszarze pomocy społecznej trudny do rozwiązania, gdyż zarówno jego źródłem, jak i skutkiem są inne problemy.

Nadużywanie alkoholu a także innych środków psychoaktywnych, powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Następstwa te dotyczą zarówno zdrowia fizycznego jak również psychicznego. Problemami współwystępującymi z uzależnieniem są bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcje rodzin, długotrwała choroba, przestępczość w tym przemoc w rodzinie.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm można wymienić uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia. Z pomocy **Ośrodka Pomocy Społecznej** na terenie gminy, z powodu alkoholizmu korzystały w 2008 r. 34 rodziny z 93 osobami w rodzinie. Natomiast według danych **Komendy Powiatowej Policji** we Włoszczowie liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu w 2008 r. wyniosła 243,

z czego 72 umieszczono w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych a 12 przewieziono do Izby Wyrzęźwien w Kielcach. Ogólna liczba podejrzanych w 2008 r. wyniosła 894, z czego 418 stanowiły osoby nietrzeźwe.

W 2008 r. **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** wezwała na komisję 133 osoby, 25 wniosków skierowano do postępowania sądowego, nowych wniosków przyjęto 41.

W **Poradni Leczenia Uzależnień** przy ZPZ Włoszczowa zarejestrowano w 2008 r. 87 osób uzależnionych.

Zjawiskiem niepokojącym jest sięganie po alkohol i środki uzależniające przez coraz młodsze osoby.

Nadużywanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami, jakie niesie życie. Osoba taka jest niedojrzała emocjonalnie, skłonna do wahań i wybuchowych reakcji. Problem uzależnień znajduje swoje negatywne odbicie nie tylko w życiu jednostki ale całego społeczeństwa.

Uzależnienie jest problemem całej rodziny, często jest przyczyną rozwodów, prowadzi do przemocy, stanowi zagrożenie dla funkcjonowania biologicznego i emocjonalnego wszystkich członków rodziny, łączy się z problemem przemocy w rodzinie. Według danych **Komendy Powiatowej Policji** we Włoszczowie w roku 2008 w 203 przypadkach realizowano procedurę „**Niebieskiej Karty**”.

Skuteczna pomoc osobom i rodzinom uzależnionym polega na umożliwieniu im leczenia ale poważnym problemem jest bierna postawa ludzi uzależnionych, negowanie choroby.

Zakres realizacji przedsięwzięć z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych zawarty jest w corocznie przyjmowanym przez Radę Miejską we Włoszczowie Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Pomocą i specjalistycznym wsparciem zajmują się działająca na terenie gminy Grupa AA „**Płomień**” skupiająca ok. 25 członków.

4.4. Problem ludzi starszych

Jednym z problemów zasługujących na szczególną uwagę jest problem ludzi starszych, osób samotnych, wymagających różnorodnej pomocy. Polityka wobec osób starszych określana jest jako polityka realizacji interesów osób starszych, są to działania, które w sposób planowy i celowy mają wpłynąć na poprawę sytuacji życiowej osób starszych. Postępujące zmiany społeczno – ekonomiczne, postęp techniki i medycyny, przyczyniają się do wydłużenia życia ludzkiego. Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo,

ubóstwo. Rodzina nie zawsze jest w stanie zapewnić pomoc seniorom, dlatego należy wspierać rodzinę w jej funkcjach opiekuńczych lub zapewnić opiekę instytucjonalną. Sieć instytucji i placówek wspomagających osoby starsze jest niewystarczająca. W działaniach na rzecz ludzi starszych, obowiązkiem całego społeczeństwa a zwłaszcza władz lokalnych jest dbałość o godne warunki życia osób starszych, zapewnienie im pomocy i opieki. Na terenie gminy działa **Punkt Usług Opiekuńczych**, który objął opieką w 2008 r. 42 osoby starsze w ich środowisku.

Z form zapewniających rozrywkę i kontakt z kulturą osobom starszym należy wymienić działający przy Domu Kultury we Włoszczowie Chór „Niezapamięni” oraz Klub ELITA

4.5. Problemy opiekuńczo- wychowawcze w rodzinach

Szczególne miejsce w charakterystyce rodzin gminy Włoszczowa zajmują rodziny dysfunkcyjne. Mówiąc o dysfunkcyjności mamy na myśli przede wszystkim brak realizacji podstawowych funkcji rodziny lub istotne zaniedbania w ich wdrażaniu. Zauważa się wyraźne nieprawidłowości w zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych członków rodzin, zwłaszcza dzieci.

W roku 2008 Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych obejmował pomocą 146 rodzin z 741 osobami w rodzinie, natomiast w ramach ochrony macierzyństwa 46 rodzin z 277 osobami w rodzinie.

Rodzina może być dysfunkcyjna wewnętrznie, wobec członków swojej rodziny, jak i zewnętrznie – wobec społeczeństwa. Często zaniedbania funkcji wewnętrznej prowadzi do ograniczeń w realizacji zewnętrznej. Sytuacje takie mają miejsce na przykład wtedy, kiedy dzieci niekochane, zaniedbane, nieszanowane, sprawiają trudności w szkole. Nie da się ukryć, że za realizację większości funkcji rodziny w dużej mierze odpowiedzialna jest funkcja ekonomiczna.

Proces upadku wyraźnie widoczny jest w rodzinach długotrwale bezrobotnych oraz takich gdzie rodzice niezaradni są wychowawczo z powodu np. choroby, zaburzenia psychicznego, uzależnienia.

Z nieprawidłowym funkcjonowaniem rodziny wiążą się takie zjawiska jak alkoholizm, przemoc i znęcanie się nad członkami rodziny, rozwody lub śmierć rodziców, narkomania, brak właściwej opieki rodzicielskiej i ogólnie nieporadność życiowa.

Trudno jest jednak z całą pewnością stwierdzić, które z tych zjawisk to skutki a które przyczyny np. alkoholizm jednego z członków rodziny może być przyczyną dysfunkcyjności, jak również może być wywołany przez jej złe funkcjonowanie.

Z obserwacji rodzin na terenie gminy wynika, że problemy dysfunkcyjności częściej pojawiają się w rodzinach gdzie:

- dochody są stosunkowo niskie,

- członkowie mają niski status społeczno- ekonomiczny,
- niski poziom wykształcenia i uczestnictwa w kulturze,
- panują złe warunki mieszkaniowe (niski standard wyposażenia i duża liczba mieszkańców na małej powierzchni).

W gminie Włoszczowa zarejestrowano 684 rodzin korzystających z pomocy społecznej z 2198 osobami w rodzinie, w tym: rodzin z dziećmi ogółem 368 z 1725 osobami w rodzinie, w tym rodzin niepełnych 98 z 302 osobami w rodzinie.

5. Analiza SWOT Gminy Włoszczowa

Początkowo analizę **SWOT** wykorzystywano głównie do tworzenia biznesplanów. Dopiero później zauważono szerokie zastosowania i możliwości wykorzystywania jej w innych dziedzinach życia. Obecnie analiza **SWOT** znajduje powszechne zastosowanie również w opracowywaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych. Analiza **SWOT** oparta jest na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji. Zastosowania metody analizy statystycznej **SWOT** oznacza działanie kolejno według następujących etapów:

1. Określić silne i słabe strony problemu
2. Znaleźć w otoczeniu zewnętrznym możliwości dla rozwoju oraz zagrożenia,
3. Określić dopuszczalne kombinacje działań (strategii) wykorzystujące mocne strony oraz okazje, a jednocześnie nie angażujące słabych stron oraz unikające ich efektywność,
4. Ocenić dopasowanie poszczególnych kombinacji oraz ich efektywności,
5. Wybrać strategię charakteryzującą się najlepszym dopasowaniem oraz efektywnością.

Znając pożądane kierunki działania należy uporządkować informacje pod kątem ich przydatności do strategii. Następnie pogrupować problemy na słabe i mocne strony w poszczególnych obszarach problemowych oraz wyłonić szanse i zagrożenia, ponadto także dokonać oceny pod względem ich znaczenia. Przy analizie słabych i mocnych stron największe znaczenie mają te informacje, które dotyczą wewnętrznych uwarunkowań, na które mamy wpływ. Szanse i zagrożenia to zewnętrzne uwarunkowania niezależne od nas, nie mamy na nie wpływu.

Użyteczną metodą przy określaniu priorytetów jest analiza **SWOT**, oceniająca zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategii.

Analiza **SWOT** została przygotowana w Ośrodku Pomocy Społecznej we Włoszczowie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i placówkami edukacyjnymi.

Szanse - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio

wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają negatywne zjawiska.

Zagrożenia - to zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania.

Mocne strony - wynikają z uwarunkowań wewnętrznych, które w pozytywny sposób wyróżniają gminę spośród innych.

Słabe strony - to konsekwencje ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań.

Tabela 1

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony	Słabe strony
- organizacje i instytucje zajmujące się problematyką osób niepełnosprawnych - dotacje finansowe na zapewnienie funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczeństwie	- niedostateczna baza rehabilitacyjna - istnienie barier utrudniających udział niepełnosprawnych w życiu społecznym - niedostateczna oferta pracy dla niepełnosprawnych
Szanse	Zagrożenia
- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych - likwidowanie barier architektonicznych	- zmniejszenie się liczby miejsc pracy dla niepełnosprawnych - brak działań upowszechniających problematykę niepełnosprawności - niski poziom współpracy między instytucjami a organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problematyką

Tabela 2

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony	Słabe strony
- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości - organizowanie kursów i szkoleń mających na celu zdobywanie lub zmianę kwalifikacji - współpraca OPS z PUP w zakresie organizacji prac interwencyjnych, prac społeczno- użytecznych, szkoleń	- wysokie bezrobocie długotrwałe - występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia - mała ilość zakładów pracy
Szanse	Zagrożenia
- wzrost aktywności zawodowej - czynny udział podopiecznych OPS w organizowanych kursach i szkoleniach - możliwość zatrudnienia w ramach stażu - możliwość finansowania działań ze środków UE	- zjawisko wykluczenia społecznego w grupach długotrwałe bezrobotnych - kryzys gospodarczy - emigracja zarobkowa osób młodych i wykwalifikowanych zawodowo

Tabela 3
Kwestia rodzin dysfunkcyjnych

Mocne strony	Słabe strony
- praca na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych - poszukiwanie środków pozabudżetowych w organizowaniu pomocy - wybór placówek zapewniających formy spędzania czasu wolnego - możliwości rozwoju pod względem sportu, rekreacji i kultury	- brak na terenie gminy placówek dla samotnych matek - niewystarczająca ilość ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie - brak mieszkań komunalnych i socjalnych
Szanse	Zagrożenia
- prowadzenie szkolnych programów profilaktycznych	- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych - przemoc w rodzinie, ubóstwo - brak ofert i szkoleń dla kadr w dziedzinie pracy z rodziną - osłabienie instytucji rodziny

Tabela 4
Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony	Słabe strony
- istnienie bazy wspierającej i bazy leczenia odwykowego - organizowanie zajęć profilaktycznych w szkołach	- brak współpracy i przepływu informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień - brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy - brak dziennego ośrodka terapii - brak wsparcia dla rodzin osób uzależnionych - brak funduszy na działania profilaktyczne
Szanse	Zagrożenia
- traktowanie uzależnienia w kategoriach problemu społecznego - moda na zdrowy styl życia	- niska efektywność i skuteczność działań na rzecz osób uzależnionych - pogłębiające się ubożenie społeczeństwa i zjawisko bezradności społecznej - wzrost przestępczości związanej z handlem i produkcją środków odurzających

Tabela 5
Kwestia ludzi starszych

Mocne strony	Słabe strony
- dostateczny dostęp do jednostek pomocy społecznej - świadczenie usług opiekuńczych w środowisku - baza lokalowa do spotkań integracyjnych	- marginalizacja problemów osób starszych - niski poziom życia - zmiana modelu rodziny, samotność osób starszych - brak dziennego domu opieki - brak wolontariatu - niedostateczna oferta aktywizacji osób starszych
Szanse	Zagrożenia
- podmiotowe traktowanie osób starszych - prowadzenie promocji zdrowia dla osób starszych i badań profilaktycznych - możliwość pozyskiwania środków na likwidację barier - wspieranie działań mających na celu aktywne uczestnictwo w życiu społecznym	- niedostosowanie infrastruktury dla osób starszych - wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej i stacjonarnych form opieki i pomocy osobom starszym

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie gminy zespół opracowujący strategię korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej.

Reasumując powyższe analizy, zespół uznał, że problemami, dla których należy zaprogramować działania, są:

- **problem niepełnosprawności,**
- **bezrobocie,**
- **dysfunkcje rodziny,**
- **uzależnienia**
- **problem ludzi starszych**

6. Cele strategiczne

6.1. Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych

Cele szczegółowe:

1. Ocena stanu potrzeb socjalnych.
2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.

Kierunki działania:

1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników **Ośrodka Pomocy Społecznej**.
2. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów.
3. Podnoszenie kwalifikacji kadry pomocy społecznej.
4. Informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.
5. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.
6. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służących ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych

6.2. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych

Cele szczegółowe:

1. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
2. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy.
3. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom niepełnosprawnym i starszym.
4. Tworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych i starszych.
5. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki najbliższymi.
6. Aktywizacja osób z zaburzeniami psychicznymi

Kierunki działania

1. Diagnoza potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych oraz dążenie do ich zaspokajania.
2. Pomoc i utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez:

- ułatwianie kontaktu z placówkami leczniczymi i rehabilitacyjnymi,
 - propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
 - uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób niepełnosprawnych i starszych,
 - rozwijanie usług opiekuńczych w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry,
 - rozwój oferty kulturalnej dla osób starszych,
 - zorganizowanie usług transportowych na terenie gminy (dowóz do lekarza, urzędu) dla niepełnosprawnych i starszych, mających problemy z poruszaniem się,
 - poszukiwanie, innych niż instytucjonalne, form pomocy i opieki.
3. Tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o charakterze półstacjonarnym dla osób starszych.
4. Rozwój działań na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych.
5. Zorganizowanie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.
7. Współdziałanie z **PFRON** i organizacjami pozarządowymi dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych oraz z **Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie** i **Powiatowym Urzędem Pracy** w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
8. Zorganizowanie grupy wsparcia dla osób z niepełnosprawnym członkiem rodziny
10. Wspieranie form pomocy wolontariatem.

6.3. Budowanie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych z uwzględnieniem ich aktywizacji

Cele szczegółowe:

1. Monitoring socjalny- wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji bezrobocia.
2. Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych.
3. Podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej osób i rodzin bezrobotnych.

Kierunki działania

1. Stała współpraca z **Powiatowym Urzędem Pracy** we Włoszczowie w zakresie monitorowania i rozwiązywania problemu bezrobocia na terenie gminy:
 - organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społeczno - użytecznych
 - promowanie i organizowanie klubów pracy i szkoleń,
 - propagowanie działań zmierzających do przekwalifikowania się osób długotrwale bezrobotnych.
2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcić je do systematycznego poszukiwania pracy. Dążenie do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy

w zakresie poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.

3. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem ubóstwa i bezrobocia.

4. Współdział w programach realizowanych z **Europejskiego Funduszu Społecznego**.

5. Monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia szczególnie wśród trwale bezrobotnych.

6. Negocjowanie kontraktów określających zasady współdziałania będących podstawą pracy z bezrobotnym klientem **OPS**

6.4. Wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi

Cele szczegółowe:

1. Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:

- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
- wsparcie instytucjonalne,

2. Wspomaganie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, prowadzące do utrzymania dziecka w rodzinie:

- pomoc rodzicom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez odtworzenie lub wzmocnienie ich funkcji,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i prawami.

3. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:

- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo - wychowawczych poprzez umieszczenie w prorodzinnych formach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka na czas kryzysu rodzinnego,
- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka, po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.

Kierunki działania

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemami opiekuńczo – wychowawczymi polegająca m. in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym.

2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez

Ośrodek Pomocy Społecznej.

3. Organizowanie wypoczynku letniego dzieciom z rodzin ubogich.
4. Tworzenie świetlic środowiskowych oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego.
5. Dożywianie dzieci w szkołach.
6. Współpraca z jednostkami zapewniającymi opiekę dzieciom i młodzieży oraz z wymiarem sprawiedliwości, z sądem rodzinnym, kuratorami - **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Placówki Oświatowe, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Komenda Powiatowa Policji.**
7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.
8. Podjęcie działań w kierunku uruchomienia punktu konsultacyjnego dla samotnych matek, młodocianych matek oraz ofiar przemocy, którego pracownicy prowadziliby terapię rodzinną, poradnictwo psychologiczne oraz prawne.
9. Tworzenie na terenie gminy grup wsparcia dla samotnych matek.

6.5. Budowa systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Cele szczegółowe:

1. Wypracowanie modelu oddziaływania pracowników socjalnych, konsultantów na rodziny dotknięte problemem alkoholowym.
2. Rozszerzenie działań profilaktycznych.
3. Poszerzenie form pomocy służącej radzeniu sobie z problemami już istniejącymi.

Kierunki działania

1. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym.
2. Poszerzenie już istniejących form pomocy o dzienny oddział terapeutyczny przy klubie AA.
3. Wdrożenie form profilaktyki alkoholowej skierowanej głównie dla dzieci i młodzieży.
4. Utworzenie punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy.
5. Systematyczna współpraca z **Komendą Powiatową Policji, Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Klubem AA.**
6. Przeciwdziałanie przemocy domowej poprzez uwrażliwienie społeczności lokalnej na ten problem.
7. Pomoc i wsparcie dla dzieci i młodzieży z rodzin uzależnionych oraz współuzależnionych małżonków.
8. Szkolenia dla pracowników socjalnych w zakresie postępowania z rodziną z problemem alkoholowym.

7. Zakończenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań.

Projekty i programy można realizować w ramach:

- zasobów własnych samorządu (np. projekty OPS),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań i powinna je cechować efektywność, skuteczność i celowość.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ

Stanisław Nowak

Spis treści

1. WSTĘP.....	2
2. DIAGNOZA GMINY WŁOSZCZOWA.....	3
2.1. STRUKTURA TERYTORIALNA.....	3
2.2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA.....	6
2.3. PRZYRÓST NATURALNY.....	8
3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	8
3.1. SZKOLNICTWO.....	8
3.2. KULTURA I SPORT.....	10
3.3. OCHRONA ZDROWIA.....	10
3.4. POMOC SPOŁECZNA	10
3.5. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	17
4. DOMINUJĄCE PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY WŁOSZCZOWA.....	17
4.1. BEZROBOCIE.....	17
4.2. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	19
4.3. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE.....	21
4.4. PROBLEM LUDZI STARSZYCH	22
4.5. PROBLEMY OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZE W RODZINACH.....	23
5. ANALIZA SWOT GMINY WŁOSZCZOWA	24
6. CELE STRATEGICZNE.....	28
6.1. SYSTEMATYCZNA ANALIZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	28
6.2. ROZWIJANIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH...	28
6.3. BUDOWANIE SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB BEZROBOTNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM ICH AKTYWIZACJI.....	29
6.4. WSPARCIE RODZIN Z PROBLEMAMI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYMI.....	30
6.5. BUDOWA SYSTEMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ.....	31
7. ZAKOŃCZENIE.....	32